

BFN-Nyt **1/2017**

Biologisk Forening for Nordvestjylland
Ørhagevej 189, Klitmøller, 7700 Thisted
www.bfn-nyt.dk

Foreningens formål er at øge kendskabet til
og interessen for naturen i Nordvestjylland

Foreningens aktiviteter **april – november 2017**

Et indblik i myrernes forunderlige liv

Foredrag i samarbejde med Folkeuniversitetet

Onsdag d. 26. april kl. 19.30 i VUC's kantine, Munkevej 9, 7700 Thisted

Myrerne kan karakteriseres som de mest succesrige "dyregrupper", idet de har tilpasset sig og koloniseret næsten alle områder på jorden. Blandt landlevende dyr er det kun myrernes biomasse, der overgår menneskets. Denne succes skyldes deres organisation i store sociale samfund med specialisering og opdeling i kaster. Dronningernes eneste opgave er at lægge æg og hun kan leve i mange år, hvorimod hannerne kun lever meget kort og dør efter parringen. Arbejdermyrerne kan være meget specialiserede til forskellige funktioner, og de sørger for fødeindsamlingen, bygningen af de fascinerede tuer, pasning af yngel og forsvar af kolonien. Myrerne har udviklet en meget effektiv kemisk kommunikation, der gør det muligt at få samfund på millioner af arbejdermyrer til at fungere.

Der vil også blive snakket om forskellige myrers biologi bl.a. om hærmysterne, der er nomader og kendt for deres evne til at spise alt på deres vej, bladskærermyster der dyrker svampe, engmyrerne der holder "kvæg" og specifikke myrerarters samliv med ensianblåfuglen.

Entré:

60 kr. for medlemmer af BFN

80 kr. for ikke-medlemmer

Foredragsholder: Lektor Mogens Gissel Nielsen

Kontaktperson, Ib Nord Nielsen, tlf. 40579323

Fotosprint i Nationalpark Thy

24.maj kl. 17.00 – ca. 21.30

I anledningen af den internationale nationalparkdag den 24. maj inviteres du hermed sammen med din familie til at deltage i en fotosprint (fotokonkurrence på tid).

Årets tema er klimaforandringer, og det skal vi indfange synlige beviser på med vores kameraer.

Program:

17.00 Velkomst og introduktion til temaet samt information om konkurrencebetingelser - og så lige lidt fototeknik.

18.00 – 19.30 Fotosprint i Nationalparken

19.30 Deadline for aflevering af fotos. Hver deltager må kun aflevere et billede, og det skal være taget i tidsrummet for sprinten.

Der vil sidde nogle personer i Hummerhuset, som vil overføre dit billede til computer. Bruger du mobiltelefon skal du aflevere billedet på mail: jytte.gellert@gmail.com

19.30 Pause hvor den indkøbte/medbragte mad kan nydes mens dommerne kigger på fotos.

20.30 Vinderne kåres. Der er præmier til de fem bedste fotos.

Pris: Gratis

Udstyr: Der er ikke noget krav til kameratype. Du må anvende lige fra mobiltelefon til spejlreflekskamera.

Tilmelding: Senest den 23. maj kl. 15 på <https://goo.gl/forms/Ailr2MHn9HQOjh2Q2>.

Der er plads til max 25 personer efter "først til mølle" princippet.

Sted: Hummerhuset, Ørhagevej 189, Klitmøller, 7700 Thisted

Arrangør: BFN (Biologisk Forening for Nordvestjylland) i samarbejde med Nationalpark Thy

Kontraktperson Jytte Gellert Krogh, mobil: 24935041

Flora og fauna i Tved Klitplantage

Lørdag den 10. juni 2017, kl. 7:00

På denne morgentur gennem den østlige og centrale del af Tved Klitplantage vil vi lytte til koret af fuglesang, og prøve at sætte navn på de enkelte stemmer. Derudover vil vi kigge nærmere på plantagens flora og øvrige fauna.

Den 3-4 km lange tur afsluttes omkring kl. 9.00, hvor vi drikker vores medbragte kaffe på p-pladsen ved kirken, inden vi skilles.

Mødested: P-pladsen ved Tved Kirke kl. 7:00

Turledere: Elly Hansen tlf. 29467553 og Ib Nord Nielsen tlf. 40579323

De vilde blomsters dag i Norden 2017

Søndag d. 18. juni kl. 10.00-ca. 12.30

Turen går i år til Lild Strandkær, hvor vi vil besøge klitheden og en lobeliesø. I området kan vi finde sjældne arter som Thy-Gøgeurt og Tvepibet Lobelie, men også mere almindelige arter som Eng-Viol, Spæd Mælkeurt og Rundbladet Soldug.

Medbring: Gummistøvler og kaffe/the samt evt. frokostpakke.

Mødested: P-pladsen ved Lild Strand Kirke på Strandkærvej, der ligger for enden af Strandvejen

Turledere: Sinne Harbo (2142 5781) og Jørgen Nordkvist (9792 4165)

Arbejdslørdag på Tved Gl. Skole lørdag d. 1. juli 2017 kl. 9.00-13.00

Hanstholmvej 64, Tved, 7700 Thisted

Mød op til almindelig vedligeholdelse af bygning, have og omgivelser på Hanstholmvej 64, bl.a. græsslåning, hækklipning, fjernelse af klip, rense piksten/fliser, lugning, trimning af kanter, vinduesvask m.v.

Fælles frokost – medbring selv madpakke og drikke.

Har du også lyst til at være med i en fast vedligeholdelsesgruppe, så meld dig nu, så vil du få en reminder.

Tilmelding til vedligeholdelsesgruppen: Carsten Schultz, tlf. 97 98 15 94 eller:

birgitogcarsten@gmail.com

Ringmærkningsdag på Naturfonden Myrupgaard

Lørdag den 2. sept. 2017

I september er der mulighed for at følge ringmærkning på Myrupgaard. Ringmærkningen starter ½ time før solopgang og kan følges hele dagen til solnedgang. Fuglene er mest aktive morgen og aften, og derfor størst chance for fugle i nettet.

Ringmærkning er vejrafhængig. Kraftig vind og især regn umulig- /vanskeliggør ringmærkning. Området ligger centralt på den vestlige fugletrærute. På denne tid af året vil der være mange sangere, og vi kan være heldige at få en høgesanger i nettet.

I de sidste tre år er der ringmærket knap 9000 fugle i området fordelt på godt 60 arter. Af mere specielle arter kan nævnes natravn, vendehals, høgesanger og hvidbrynet løvsanger.

Fugletur på Myrupgaard og Lild Klitplantage

Lørdag d. 2. sept. kl. 8.00

Elly vil guide på en morgentur i Klitplantagen for at se på plantagens fugle og lytte til fuglestemmer.

Mødested: Myrupgaard, Klitvejen 139, Glæde, 7741 Frøstrup

Kontaktperson - Elly Hansen tlf. 2946 7553

Lørdag aften - grill

Vi tænder grillen kl. 18.00

Medbring din egen grillmenu + drikkevarer

Arrangementsansvarlig: Arne Urvang tlf. 6137 3452

Torsdagsmøde i Tved Gl. Skole,

Hanstholmvej 64, Tved, 7700 Thisted

Torsdag d. 7. september 2017, kl. 19.30 - ca. 21.30

Forslag til kommende BFN-arrangementer

Medlemmerne opfordres til at møde op og komme med forslag til foredrag og ekskursioner i perioden fra januar 2018 – juli 2018

Aftenens tovholder: Knud-Allan Knudsen, Else Kristensen og Jørgen Nordkvist

Kontaktperson - Knud-Allan Knudsen, tlf. 9794 5025

Svampetur

Søndag den 17. september 2017 kl. 13:00 – 17:00

Lokalitet er endnu ikke valgt – se BFNs hjemmeside senere: www.bfn-nyt.dk

Turleder: Henning Christensen (Svampekundskabens Fremme) og Ib Nord Nielsen (BFN og DN Thy)

Tilmelding på 40579323 Ib Nord Nielsen – Max 30 deltagere

Medbring evt. svampeflora, kurv, kniv og egnet fortøj. Alle er velkommen

Biologisk Forening for Nordvestjylland, Danmarks Naturfredningsforening Thy,

Foreningen til Svampekundskabens Fremme

Temadag

Biodiversitet – hvordan stoppes tilbagegangen?

Lørdag d. 23. september 2017 kl. 10-15.30 i VUCs kantine (Munkevej 9 i Thisted)

Program:

10.00: Velkomst

10.15-11.00: Peter Wind, Seniorbiolog, Aarhus Universitet, Bioscience Kalø.

Hvad er biodiversitet? Hvorfor er den vigtig? Hvorfor falder den?

11.00-11.15: Pause

11.15-12.00: Jørgen E. Olesen, Professor Cand. Agro, Aarhus Universitet, Institut for agroøkologi – Klima og Vand. **Hvilke tiltag har Natur - og landbrugskommissionen foreslået?**

12.00-12.45: Frokostpause. Der sælges øl og vand i pausen.

12.45-13.30: Niels Riis, Cand. scient. i Biologi og Kemi. Naturrådgivningen A/S.

Naturgenopretningstiltag og resultater.

13.30-13.45: Kaffepause

13.45-14.30: Louise Imer Nabe-Nielsen, biolog fra Den danske naturfond.

Naturfondens planer og tiltag.

14.30-15.00: Pause.

15.00-15.15: Poul Hald Mortensen, biolog, mag. Scient. Opsummering

Ordstyrer: Knud-Allan Knudsen

Entré: 100 kr. der dækker frokost og eftermiddagskaffe.

Tilmelding: Til Jens Handrup på handrup@dlgtele.dk eller på 97936610/30506992 **senest d. 21. september.**

Arrangører: Thisted Folkeuniversitet, Biologisk Forening for Nordvestjylland, Danmarks Naturfredningsforening Thy, Støtteforeningen for Nationalpark Thy

Naturoplevelser i 2016 og 2017

Torsdag, d. 11. oktober i Tved Gl. Skole, Tved, kl. 19.30

BFNs halvårlige møde, hvor medlemmer har mulighed for at fortælle og vise billeder fra nogle af de spændende naturoplevelser, de har haft i ind- og udland i 2016/17. Foreningens medlemmer opfordres til at møde op og fortælle om stort og småt fra naturen

Foreløbig indlæg. Både Ib og Elly tager til Polen i kommende forår.

Elly Hansen – Vi har to dage til Biebrza sumpene, hvorefter vi kører til/ i Bialowieza nationalpark, som er det allerhelligste i europæisk, natur og urskov. Vi skal bl.a. opleve Europas største landdyr, bisonerne.

Ib Nord Nielsen – Polen. Rejsen er planlagt til maj 2017: Nationalparker i det nordøstlige Polen, herunder Bialowieza skoven med de vilde visenter.

Kontaktperson – Knud-Allan Knudsen tlf. 97945025

Sensommermøde

Lørdag d. 28. oktober 2017, kl 12 – ca. 17.00 i Hummerhuset

Program leveres senere – se evt. BFNs Hjemmeside www.bfn-nyt.dk

Billedforedrag om naturen i Sydafrika

Torsdag d. 16. november kl. 19.30 i Tved Gl. Skole

Elly Hansen og Jørgen Nordkvist viser billeder og fortæller bl.a. om fugle og pattedyr i Sydafrika.

Elly har besøgt Matswani i den nordøstlige Limpopoprovins, mens Jørgen har besøgt Greater

Krüger. Jørgen har desuden besøgt Western Cape provinsen og derfor også set naturtypen Fynbos, hvor plantefamilierne Proteafamilien og Lyngfamilien spiller en stor rolle.

Kontaktperson – Knud-Allan Knudsen, tlf. 97945025

BFNs Naturkurser tilbyder

Fuglestudiekreds forår og efterår 2017

Studiekredsen foregår på Koldby skole (indgang fra Kastanievej) fra kl. 19,00 til kl. 21,30

Der er én mødeaften om måneden for hvert hold. På begge hold vil der være mulighed for at udveksle oplysninger om, hvilke fugle man har set siden sidst. På det øvede hold vil der, de fleste aftener, være en foredragsholder. På begynderholdet snakker vi om de fugle, som er aktuelle

netop nu. Vi lærer også de almindelige fuglestemmer, som vi kan høre i vore haver. På hvert månedsmøde introduceres næste ekskursion til en lokalitet i området.

Bemærk: Man kan deltage på begge hold og på alle ekskursioner for samme pris.

Mødeaftener Koldby skole:

Øvede hold: 2/5 – *13/6

Begynderhold 25/4 – 16/5 – *13/6

*) fælles afslutning hos Elly og Ivan i Svankær.

Ekskursioner:

29. april 2017

Morgentur hos Knud Allan Knudsen og Leo Thøgersen, Horsfelt.

Turen slutter i Leo's garage, hvor han og Johanne vil være vært for kaffe/morgenbrød.

Mødested: Villerupvej 5. 7755 Bedsted kl. 7,00

13. maj 2017 Skjern Enge.

Mødested: Draget Thyholm kl. 7,00

Pris for hele sæsonen: 75,- kr. (unge under 14 år 50 kr.) til dækning af annonceudgifter

Studiekredsleder: Elly Hansen tlf. 29 46 75 53

.Efterår 2017

Mødeaftener Koldby skole:

Øvede hold: 15/8 – 12/9 – 3/10 – 7/11 – *5/12

Begynderhold: 29/8 – 26/9 – 24/10 – 28/11 – *5/12

Fælles afslutning for begge hold med hygge og æbleskiver.

Ekskursioner:

Agger Tange den 25. august. Mødested: Svanholmhus kl. 19,00

Myrupgård den 2. september. Mødested: Myrupgård kl. 8.00

Ringmærkningsweekend. Se andet sted i bladet.

Veststadil fjord den 14. oktober. Mødested: P-pladsen på Thyholm kl. 8.00

Hanstholm den 18. november. Mødested: Roshage kl. 9,00

Pris for hele sæsonen: 100,- kr. (unge under 14 år 50 kr.) til dækning af annonceudgifter og kørselsgodtgørelse til foredragsholdere, som kommer langvejs fra.

Studiekredsleder: Elly Hansen til 29 46 75 53

Ekskursionsledere: Elly Hansen tlf 29 46 75 53 og Hans Henrik Larsen tilf. 26 60 86 60

Mød os også på facebook og
Kom gerne med din egen kommentar.

Modulopbygget kursus om Nationalpark Thy

Der kan frit vælges et eller flere af de fire moduler. Pris: 30 kr. pr. time

Modul 1

Genopretningsprojekter i Nationalpark Thy

8 timer ved Henrik Schjødt Kristensen

Nationalparken har gennem de seneste år gennemgået en række genopretningsprojekter, som hver især har været med til at ændre landskabet og naturindholdet. Ud over den utilsigtede brand i Stenbjerg Plantage er der mange eksempler på konvertering af skov til hede, fugtig hede, eng, klithede eller fugtig klithede. Andre brugte værktøjer er hævning af vandstand gennem lukning af grøfter, skovafbrænding, afgræsning, skrab og rydninger.

Første gang: På VUC i Thisted, mandag den 3. april, kl.19.00-21.00

Formål med konvertering og genopretning. Gennemgang af udvalgte projekter og opnåede resultater.

Anden gang: Felttur til Stenbjerg-området, tirsdag den 25. april, kl. 18.00-21.00

Mødested: Aftales første aften.

Tredje gang: Felttur til området omkring Hvidbjerg Plantage, torsdag den 4. maj, kl. 18.00-21.00

Mødested: Aftales nærmere tiden.

Modul 2   **Plantekendskab for begyndere**
10 timer ved Jens Handrup og Sinne Harbo

Få et godt grundlag for at kunne kende og selv bestemme de mest almindelige vilde planter i nationalparken. Vi skal desuden snakke om naturtyper, og hvad man kan forvente at finde hvor.

Første gang: På VUC i Thisted, onsdag den 17. maj, kl. 19.00-21.00

Generelt om planter og deres gruppering med fokus på blomsterplanterne. Ved hjælp af uddelt materiale, egen baggrundsviden, forskellige håndbøger/flora og lup skal vi øve os i at bestemme medbragte planter.

Anden gang: På VUC i Thisted, onsdag den 24. maj, kl. 19.00-21.00

Opsamling fra første gang. Hvordan kommer vi videre? Hvilke håndbøger er bedst for dig? Vi fortsætter med træning i bestemmelse af almindelige medbragte arter fra nationalparken.

Tredje gang: Onsdag den 31. maj kl. 18.00-21.00. Ekskursion til klithede, plantage med varierende jordbund og evt. eng, søbred eller strandeng, hvor vi skal øve os i at bestemme og lære planter at kende.

Mødested: Lodbjerg Kirke

Fjerde gang: Onsdag den 28. juni kl.18.00-21.00. Ekskursion til strand, klit, klithede og klitlavning, hvor vi skal arbejde videre med at bestemme planter og se nogle af de samme arter en måned senere.

Mødested: Stenbjerg Landingsplads ved redningshuset.

Modul 3   **Agger Tanges historie og natur**
12 timer ved: Mie Buus, Jørgen Nordkvist og Poul Hald Mortensen

Første gang: På VUC i Thisted, onsdag den 2. august, kl.19.00

Mie Buus fortæller om Agger Tanges historiske udvikling – både den geologiske og den kulturhistoriske; herunder Thyborønprojektets kuldsejlede plan om at lukke Thyborøn Kanal.

Anden gang: På VUC i Thisted, onsdag den 9. august, kl. 19.00-21.00

Jørgen Nordkvist gennemgår Agger Tanges botanik med hovedvægten på strandengenes planteliv. I den forbindelse vil de komme ind på planternes tilpasninger til livet i det barske miljø.

Tredje gang: Ekskursion til Agger Tange, mandag d. 14. august, kl. 18.00-21.00 med Jørgen Nordkvist, der viser og fortæller om tangens planteliv.
Mødested: Svaneholmhus ved færgelejet.

Fjerde gang: På VUC i Thisted, mandag den 21. august, kl. 19.00-21.00
Poul Hald Mortensen fortæller om udviklingen i fuglelivet på Agger Tange siden 1960-erne. Aktuelt er tangen den vigtigste yngle- og rasteplads for vandfugle i Nationalpark Thy. Der fortælles også lidt om naturbeskyttelsen på Agger Tange og etablering af "Ulkens Rende".

Femte gang: Ekskursion til Agger Tange, mandag den 28. august, kl. 18.30-21.00 med Poul Hald Mortensen, der viser og fortæller om fuglelivet på tangen og i Krik Vig. Foruden sæler vil kunne forventes set og beskrevet mindst 30 arter af fugle.
Mødested: Svaneholmhus ved færgelejet.

Modul 4

Spiselige ting i Nationalpark Thy

8 timer ved Mie Buus

Bliv klogere på: naturens spisekammer, den kulturhistorie der knytter sig til området og fortidens brug af urter, bær, nødder og svampe. Kurset byder på udforskning af det vilde madunivers i nationalparken, hvor vi på to ekskursioner går på jagt efter årstidens vilde råvarer. Turene afslutter med et let måltid som inspiration til forberedning af de sankede råvarer.

Første gang: På VUC i Thisted, torsdag den 10. august, kl. 19.00-21.00

Om den kulturhistoriske og nutidige brug af områdets vilde planter som fødevarer og medicin.

Anden gang: Bærtur i Thagaards Plantage onsdag den 16. august kl. 18.00.

Mødested: P-pladsen på kystvejen ved Thagaards Plantage.

Tredje gang: Svampetur i Tved Plantage, onsdag den 6. september kl. 18.00.

Mødested: Tved Kirke.

Tilmelding: Til Jens Handrup på handrup@dlgtele.dk eller tlf. 3050 6992 **senest 10 dage før modulstart.**

Ringmærkning i Thy

5 timer ved Lars Smith.

Få førstehåndsviden fra en garvet ringmærker, der vil fortælle om: ringmærkningens formål og omfang, ringmærkningsmetoder, CES, nye tendenser for trækfugle, forskydninger i fuglebestande og nye arter i Danmark.

Første gang: På VUC i Thisted, torsdag den 20. april, kl. 19.00-21.00

En kort indføring i ringmærkning og andre metoder til kortlægning af fuglenes forekomst og antal på givne lokaliteter. Ringmærkningens betydning for vores viden om yngleområder, trækruter og udbredelse samt bestandsudvikling.

Anden gang: Ringmærkning i felten lørdag den 22. april, kl. 06.00-09.00 hvor Lars Smith sammen med en kollega vil fremvise og forklare praktisk ringmærkning samt fortælle lidt om de fugle der bliver fanget.

Mødested for den praktiske del: Tved Gl. Skole, Hanstholmvej 64, Tved, 7700 Thisted.
Pris: 150 kr.

Tilmelding til Jens Handrup på handrup@dlgtele.dk eller på tlf. 3050 6992

Senest d. 10. april

Biodiversitet

12 timer ved David Jessen

Biodiversiteten i Danmark og resten af verden er generelt under massivt pres. Men hvad forstås ved biodiversitet, hvilke udfordringer er der i forhold til at bevare den, og hvordan er status på området i Danmark? Dette kursus sætter fokus på begrebet biodiversitet og hvilke faktorer der sætter biodiversiteten under pres. Kurset omhandler biodiversiteten i Danmark, men vil i særlig grad tage udgangspunkt i lokale habitater - nogle med endog meget sjældne arter og udfordringer. Forsommer 2017 fokus på akvatiske/vandlige miljøer. Sensommer 2017 fokus på terrestriske/landlige miljøer

Første gang: På VUC i Thisted, mandag den 24. april, kl. 19.00-21.00

Teoretisk gennemgang af udfordringer, forskellige akvatiske habitater og de forandringer de gennemgår i disse år.

Anden gang: Lørdag den 29. maj kl.13.00-17.00 er der felttur til udvalgte lokaliteter med høj/lav biodiversitet. Herunder indsamling og bestemmelse af både planter og dyr.

Mødested. Aftales første gang.

Tredje gang: På VUC i Thisted, mandag den 4. september, kl. 19.00-21.00

Teoretisk gennemgang af lokale naturgivne, klimatiske og menneskelige udfordringer i forhold til den lokale biodiversitet i udvalgte terrestriske miljøer

Fjerde gang: Lørdag den 9. september kl. 13.00-17.00 felttur til udvalgte lokaliteter med høj/lav biodiversitet med afprøvning af forskellige metoder til at undersøge biodiversiteten og indsamling af planter og dyr.

Mødested: Aftales tredje gang

Pris: 360 kr.

Tilmelding til Jens Handrup på handrup@dlgtele.dk eller på tlf. 3050 6992

Senest d. 14. april

Lær de vilde blomster at kende

Kursus begynder mandag d. 15. maj kl. 19.00 på Thisted Gymnasium

På første mødeaften vil vi aftale resten af kurset, der foregår i "marken", og der vil blive gennemgået nogle få botaniske begreber, samt vist en lille billedserie af nogle af de blomster, vi støder på i forbindelse med vores ekskursioner. Ekskursionerne foregår på følgende datoer:

Mandag d. 29. maj kl. 18-21. **Mandag** d. 12. juni kl. 18-21. **Mandag** d. 19. juni kl 18-21. **Mandag** d. 7. august kl 18-21. **Lørdag** d. 12. august kl. 10-16.

NB.: På ekskursionerne og på introduktionsaftenen bliver der en kaffepause med medbragt kaffe.

Varighed: 21 timer.

Pris: 500 kr. for alle timerne eller 330 for forårstimerne. Er man forhindret på flere af datoerne kan kurset fås for 30 kr. pr. time.

Lærer: Jørgen Nordkvist (9792 4165) og Sinne Harboe (2142 5781)

Max deltagerantal: 25

Tilmelding til Jens Handrup på handrup@dlgtele.dk eller på tlf. 3050 6992

Senest d. 5. maj

Svampekursus 2017

6 timer ved Henning Christensen

Klitplantagerne i Thy har en rig svampeflora. Kurset vil blive ledet af Henning Christensen, Foreningen til Svampekundskabens Fremme. Vi vil i fællesskab fordybe os i svampenes spændende biologi og økologiske funktioner med hovedvægt på de mest almindelige arter.

Kurset strækker sig over en weekend og starter med en introduktionsaften i Hummerhuset fulgt op af 2 ekskursioner til udvalgte svampelokaliteter.

Søndagens ekskursion vil være åben for andre end kursusdeltagerne, og vil være gratis for alle.

Pris: 180 kr.

Tilmelding til Jens Handrup på handrup@dlgtele.dk eller på tlf. 3050 6992

Senest d. 5. september

Mødedato	Mødedag	Tidspunkt	Lokalitet
15. september	Fredag	19:00 - 21:00	Hummerhuset i Klitmøller
16. september	Lørdag	13:00 - 17:00	Nystrup Klitplantage
17. september	Søndag	13:00 - 17:00	Meddeles senere

Nekrolog

Søren Telling (7. juni 1941 – 18. januar 2017)

Ved Søren's død har vi mistet en botanisk kapacitet, samt et engageret og hjertevarmt menneske, som vil blive savnet meget.

Søren og hans kone Yrsa var begge læreruddannede, og da de flyttede til Thy i 1982, købte de hus i Vesløs. De har begge været ansat på Hanstholm skole indtil deres pensionering i 2003.

I midten af 80'erne lavede BFN en undersøgelse af klithederne i Thy. Her deltog Søren med botanisk undersøgelse af et antal lokaliteter. I forbindelse med det forarbejde, der senere førte til etablering af Nationalpark Thy, lavede BFN nogle supplerende undersøgelser af botanikken i den kommende nationalpark. Også her bidrog Søren ved undersøgelserne.

I 1999 dannede Søren makkerpar med undertegnede (botanikkens Knold og Tot ifølge Søren) om at undervise i botanik hos BFN's Naturkurser. Det udviklede sig til et nært venskab, som rakte langt ud over botanikken. Samarbejdet om botanikkurset gentog sig hvert år til og med 2016. Det blev altså til 18 år i alt. Søren var en af de lokale, der vidste mest om græsser. Samtidig havde

Søren meget tit en sjov historie at fortælle om de enkelte planter, vi fandt, og da han samtidig var en rigtig god fortæller, er det ikke så sært, at en af vores tidligere kursister for nylig har sagt, at Søren var en lidt sjælden kombination af et højt fagligt niveau, uhøjtidelighed og godt humør. Søren sagde altid, at vi blev ved så længe, vi kunne tygge suppe. Det løfte holdt han.

Vi arrangerede også nogle botaniske ekskursioner, som strakte sig over flere dage, og den seneste tur i 2016 gik til Als. Den første af den type var i 2006, hvor ekskursionen gik til Øland i Sverige. Det blev til i alt 9 ekskursioner, hvoraf de 4 gik til Sverige og de resterende til lokaliteter i Danmark.

En anden botanisk aktivitet, som Søren engagerede sig i, var "De vilde blomsters dag". Her har Søren været ekskursionsleder mange gange, først i samarbejde med Holger Søndergård, senere med undertegnede og senest med Sinne Harbo.

Sørens store botaniske lokalkendskab var medvirkende til, at han blev medforfatter til bogen "Botaniske lokaliteter i Nordvestjylland". Ud over lokalitetsbeskrivelser bidrog Søren med egenhændigt at lave det omfangsrige artsregister samt de fleste faktabokse.

Også naturfredningsarbejde har Søren været engageret i. I en årrække har han siddet i lokalkomiteen for Danmarks Naturfredningsforening Nordthy, heraf en del år som formand.

Søren var imidlertid et meget alsidigt menneske, der var aktivt i en lang række sammenhænge. En af disse var Jazz i Thy, hvor han var medlem af bestyrelsen i 10 år og i en længere periode var kasserer.

En anden interesse var Thisted Frie Oplysningsforbund (TFO), hvor Søren blev medlem af bestyrelsen i 2013 og gerne ville arrangere foredrag med naturvidenskabeligt indhold. Det seneste var et foredrag om emnet "Etnobotanik". Søren var også meget bekymret over den måde, vi mennesker behandler kloden på. Det kom bl.a. til udtryk ved, at han på et tidspunkt fik arrangeret et foredrag om "Økologisk økonomi", som adskiller sig fra det traditionelle fokus på økonomisk vækst og lægger op til andre løsningsmodeller.

I 2006 blev det konstateret, at Yrsa havde Alzheimers. Sygdommen udviklede sig langsomt, men på et tidspunkt var den så fremskreden, at Yrsa kom på plejehjem, og efter et stykke tid der kunne hun ikke længere kende Søren. En af kursisterne på botanikholdet var Sessan Bentzen, og de fandt sammen i sommeren 2015 og havde en dejlig tid indtil Sørens død.

Aftenen før hans pludselige død var han til bestyrelsesmøde (TFO) her i huset. Hans sædvanlige afskedshilsen var "Vi ses lige pludselig". Det skulle ikke være sådan. Søren vil være savnet af mange mennesker, der holdt af ham.

Jørgen Nordkvist

Bestyrelsens beretning for 2016

Bestyrelsen

Bestyrelsen har i årets løb afholdt 9 møder.

Medlemsarrangementer

Foreningen har i 2016 afholdt 25 medlemsarrangementer, fordelt på 10 medlemsmøder og 15 ekskursioner og lignende.

Der var hele 22 deltagere på den traditionsrige fugletur til Agger Tange allerede 2. januar.

Fotoaften med medlemmernes naturoplevelser har stor interesse blandt foreningens medlemmer og afvikles derfor 2 gange om året. Således var der 28 deltagere til arrangementet den 20. januar, mens der til efterårets arrangement den 12. oktober var 39 deltagere.

To gange om året samles medlemmerne for at planlægge det kommende halvårs arrangementer i foreningen. Det er en god tradition, som også giver en bredere kreds indflydelse på programmet. I 2016 var der møder 25. februar og 8. september med henholdsvis 7 og 6 deltagere pr. gang.

19 personer var mødt op til et idémøde om Tved Gl. Skole den 27. februar.

Der var 18 deltagere til den ordinære generalforsamling, som fandt sted den 12. marts i Hummerhuset.

16. – 17. april var der ringmærkning på Naturfonden Myrupgaard med ca. 20 deltagere, og 27. – 29. maj deltog 15 personer i en botanisk ekskursion til Als.

Tirsdag eftermiddag den 3. maj markerede vi udgivelsen af 2 bøger fra BFN's Forlag, "Botaniske Lokalteter i Nordvestjylland" og "Een Orchidé – Mange Kunstneriske Udtryk". 45 personer var med til at fejre udgivelserne.

28. maj var der fotosprint med udgangspunkt i Hummerhuset med 18 deltagere, det vil sige de unge mennesker, nogle af deres forældre og flere undervisere.

Den 11. juni var der 26 deltagere på en tur til Vejlerne, og 19. juni var der Vilde blomsters dag til de to søer Bjålum og Bolbredning.

2. juli deltog 6 personer i en arbejdsdag ved Tved Gl. Skole, og der var aftentur til Vejlerne den 13. august med 15 deltagere

10. september var der bustur til Vadehavet med 35 deltagere, og den 24. september deltog ca. 50 personer i en svampetur til Vandet Plantage.

Sensommermødet blev holdt den 29. oktober med 21 deltagere. Med udgangspunkt i 3 faglige indlæg deltog ca. 50 personer den 23. november i et debatemøde på VUC i Thisted om urørt skov.

24 personer deltog i foreningens julearrangement den 7. december.

I Jammerbugt har der i årets løb været 3 naturplejeaktiviteter ved Hingelbjerg, Birgittelund og Aaby Bjerg.

Foruden de nævnte arrangementer har Naturskolen gennemført mange aktiviteter med kurser og studiekredse, og der har været en række fotodage i Hummerhuset for børn og unge.

Alt i alt et højt aktivitetsniveau med mange deltagere, som vi bestemt kan være tilfredse med.

Medlemstal

Medlemstallet var ved udgangen af året 411, hvilket stort set er uforandret i forhold til det foregående år. Det er stadig et flot medlemstal for en forening som BFN, og jeg vil gerne kvittere for den store indsats, som mange medlemmer yder for at hverve nye medlemmer til erstatning for det naturlige frafald, som altid vil være i en forening. Mange tak for det – bliv endelig ved.

Tved Gamle Skole

BFN har arvet Tved Gl. Skole efter Holger Søndergaard, som døde i 2015. I februar 2016 faldt det formelle om overtagelsen på plads, og en snes mennesker havde valgt at bruge en lørdag eftermiddag i februar på at diskutere, hvordan vi bedst sikrer brugen af huset og en fornuftig økonomi. Foruden Birgit og Carsten, som varetager den daglige drift, er der dannet en gruppe af medlemmer, der har påtaget sig at gennemføre forskellige ændringer og om muligt søge fondsmidler hertil.

I en længere periode i sommeren 2016 boede der to forskere i huset, og de brugte huset som base for deres studier af laver i Nationalpark Thy. Det er præcis den benyttelsesform, som allerbedst falder i tråd med vores ønsker, så vi håber, at der kan indgås flere aftaler af den type.

Arbejdsgruppen har også set på, hvordan den gamle skolestue kan indrettes, så det bliver muligt at afholde foreningsarrangementer i huset, og det første lysbilledforedrag finder sted i april 2017. Den store bogsamling i Tved Gl. Skole er i kraft af en stor frivillig indsats blevet katalogiseret, og vi skal have fundet en nem metode på at sikre medlemmerne adgang til databasen. Den oprindelige bogsamling er også blevet suppleret, fordi vi ved flere lejligheder har modtaget boggaver fra medlemmerne.

Hummerhuset

Hummerhuset er foreningens hjemsted og selv om vi nu har fået nye muligheder i Tved Gamle Skole, er Hummerhuset helt nødvendigt for afvikling af medlemsaktiviteterne, så det ligger fast, at aktiviteterne i Hummerhuset forsætter som hidtil.

Naturnyt

I 2016 udkom 4 numre af medlemsbladet Naturnyt. Det første nummer var et sænummer om Nationalpark Thy. Indholdet er et referat af det meget velbesøgte temamøde i september 2015, hvor nationalparken af en række eksperter blev sat under lup. Her ud over udkom Naturnyt med 3 mere ordinære numre, og det samlede sidetal blev på 100, hvilket er noget mere, end vi plejer. BFN-Nyt udsendes som indlæg i bladet med informationer om foreningens mange aktiviteter. Både Naturnyt og BFN-Nyt er vigtige medier, og der skal her lyde en tak til redaktionerne for en utrættelig indsats for at sikre bladenes høje niveau.

Hjemmesiden

Det er vores indtryk, at hjemmesiden fungerer godt, og vi opfordrer medlemmerne til at tilmelde sig mail servicen på hjemmesiden, så man automatisk bliver erindret om kommende arrangementer.

BFN's Forlag

Forlaget har i 2016 udgivet 2 nye bøger, og begge bøger blev præsenteret ved en bogreception i Tved Gl. Skole den 3. maj, og mange var med til at fejre udgivelsen af de to bøger. Det drejer sig dels om en beskrivelse af udvalgte nordvestjyske botaniske lokaliteter, og dels mere kunstnerisk bog om orkidéen tætblomstret hullæbe. Normalt er der et øget salg i de år, hvor forlaget udgiver bøger, og det har også været tilfældet i 2016, som har været et godt år for forlaget.

I 2017 forventer forlaget at udgive yderligere 2 bøger. Den ene om laver er udkommet, og en stor bog om vandplanter kommer senere.

BFN's Naturdata

Der er færre end tidligere, som bidrager med nye registreringer til BFN's Naturdata, som p.t. indeholder 27.775 registreringer. Naturens besøgsvenner har bidraget med 41 registreringer, heraf de fleste genfund.

BFN's Naturdata har i 2016 leveret oplysninger til enkelte andre undersøgelser – blandt andet er der leveret oplysninger til brug for udarbejdelsen af en forvaltningsplan for Ensian-Blåfugl.

BFN's Naturkurser

Der er i 2016 gennemført 87 undervisningstimer på 8 kurser med i alt 126 deltagere. Foruden kurserne har der været ca. 43 deltagere i fuglestudiekredsen. Der er tale om en pæn stigning i forhold til 2015.

Nationalparken

BFN har fra Nationalparkens etablering været repræsenteret i nationalparkrådet, og i den første periode var BFN's medlem af rådet også ét af 2 rådsmedlemmer, som rådet havde valgt til nationalparkbestyrelsen. I forbindelse med udpegning af ny bestyrelsen med virkning fra 1. januar 2017 ansøgte vi miljø- og fødevareministeren om plads i bestyrelsen, og vi synes, at vi havde meget stærke argumenter. Desværre var der ikke lydhørhed for at give en lokal aktiv naturforening plads i den for øvrigt reducerede bestyrelse, og vi har sågar ikke fået svar på vores henvendelse.

Nationalpark Thy har igennem en længere periode arbejdet med planerne for et besøgscenter i Nr. Vorupør, og der har derfor været en indsamling, hvor der indtil nu er indsamlet over 1.000.000 kr. Indsamlingen er organiseret således, at der er 3 kategorier: Privatpersoner, foreninger og virksomheder, og indenfor hver kategori kan der vælges imellem 4 forskellige størrelser for donation. Bestyrelsen besluttede at støtte med den højeste donation i kategorien foreninger, hvilket er 15.555 kr. Vi synes, at det er et vigtigt signal at sende, at vi naturligvis kærer os om nationalparken, men at vi også gerne bidrager økonomisk.

Ringmærkning

Nordvestjysk Ringmærkningsgruppe har i årets løb fået tre nye medlemmer, og året har været særdeles godt og aktivt. Der blev ringmærket 21.000 fugle, hvilket suverænt er det højeste grupperesultat siden 1992. I efteråret blev der fanget usædvanligt mange Halemejsler, heraf én med svensk ring, samt mange Hvidbrynet Løvsanger.

Der er modtaget omkring 250 genmeldinger fra nær og fjern. En Skestork, der blev mærket som unge i 2014 har siden efteråret 2014 opholdt sig trofast på Fuerteventura, hvor diverse ferierende fuglefolk har kikkertaflæst dens ring foreløbigt 55 gange.

I maj påbegyndtes et nyt CES-projekt ved Tømmerby Fjord på et areal, som velvilligt er stillet til rådighed af Aage V. Jensens Fonde. Det nye sted i Vejlerne erstatter det tilsvarende projekt, som gruppen har gennemført ved Ove Sø fra 2009 til 2015.

CES er en standardiseret ringmærkning, som udføres efter samme retningslinjer i det meste af Europa og skal især fungere som en overvågning af fuglebestandene. Fra 2016 ringmærkes der derfor 12 gange årligt i månederne maj til august ved Tømmerby Fjord. I det første år blev der ringmærket 796 fugle fordelt på 37 arter, med Rørsanger og Rørspurv som de to almindeligste arter samt 48 Skægmejser og 8 Blåhalse.

Afslutning

Til sidst tak til medlemmerne for en fantastisk opbakning til arbejdet, og tak til nøglepersonerne og andre i foreningen, som yder en uegennyttig indsats til gavn for den nordvestjyske natur.

Der har faktisk været rigtig mange aktiviteter i BFN i det forløbne år, og vi har opnået spændende resultater. Det er alt sammen sket i kraft af mange medlemmers frivillige indsats, og jeg håber inderligt, at I alle sammen vil fortsætte længe endnu, men også at vi kan få nye med.

Tak for indsatsen i 2016.

Poul Nystrup Christensen
formand

Flagermusdetektor

BFN er indehaver af en flagermusdetektor, der kan registrere flagermusens lyd. Ved hjælp af detektoren kan du finde ud af, om du har flagermus på din matrikel, samt artsbestemme musen ud fra lydoptagelserne.

Flagermus er aktive samtidig med svalernes ankomst.

Detektoren kan rekvireres hos Jan Salmonsens, Mads Posts vej 5, Klitmøller, 7700 Thisted – tlf. 97975148

Tilmeld dig nyhedsmail:

BFN har fået ny hjemmeside, <http://www.bfn-nyt.dk>. Hvis du tidligere har været tilmeldt nyhedsmail, fungerer "den gamle nyhedsmail" ikke længere, ligesom Jørgen Nordkvist's "private nyhedsmail" ikke længere fungerer. Hvis du ønsker at modtage "reminders" om kommende arrangementer, bedes du på ny tilmelde dig på den nye hjemmeside: www.bfn-nyt.dk

Kommende kurser

Har du gode ideer, forslag og ønsker om kommende kurser, kan du henvende dig til Jens Handrup på handrup@dlgtele.dk eller tlf. 97936610/30506992

Bliv medlem af foreningen!!

Har du lyst til at blive medlem af Biologisk Forening for Nordvestjylland (BFN) kan du indbetale kontingent på 210 kr. på konto: 1551 00006586724

Du kan melde dig ind via BFN's hjemmeside: www.bfn-nyt.dk

Ønsker du flere oplysninger om foreningen, kan du henvende dig til:

Jørgen Nordkvist, tlf. 97924165, nordkvist@mail.dk eller

Knud-Allan Knudsen, tlf. 97945025, nannagad@gmail.com

Opfordringer vedrørende bidrag til hjemmesiden

1. BFN tilstræber, at der lægges et referat af afviklede arrangementer ind på hjemmesiden, hver gang et arrangement har fundet sted. Den, der står for det enkelte arrangement, opfordres derfor til at sørge for, at en af deltagerne i arrangementet laver sådan et referat på mindst 4 linjer samt helst et foto.
2. Vi vil desuden gerne have indberetninger af spændende nye fund til en rubrik på hjemmesiden med titlen "sidste nyt fra felten".

Alle bidrag bedes sendt til Henning Søndergård: hennings@mvn.net

